

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomi energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo pagrindai ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD))

(2016/C 082/02)

Pranešėjas Emilio FATOVIC

Taryba, 2015 m. rugpjūčio 31 d., ir Europos Parlamentas 2015 m. rugsėjo 15 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio 2 dalimi, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomi energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo pagrindai ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)).

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2016 m. sausio 7 d. priėmė savo nuomonę.

513-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. sausio 20–21 d. (sausio 20 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 218 narių balsavus už, 2 – prieš ir 6 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK remia Komisijos pasiūlymą sukurti energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistemą, nes yra įsitikinęs, kad tinkamai įgyvendinama ir susieta su Ekologinio projektavimo direktyva sistema gali turėti teigiamo poveikio aplinkai, vartotojams, įmonėms ir darbuotojams.

1.2. Komitetas mano, kad šiame pasiūlyme nagrinėjamos svarbiausios su galiojančiais teisės aktais susijusios problemos, t. y. veiksmingas teisės aktų įgyvendinimas, veiksminga rinkos stebėseną ir vartotojų teisė gauti aiškia, suprantamą ir palyginamą informaciją. Visų pirma, EESRK ragina Komisiją tęsti įvairių kategorijų produktų energijos vartojimo efektyvumo klasių standartizavimą ir supaprastinimą.

1.3. EESRK pritaria sprendimui vietoj direktyvos taikyti reglamentą siekiant užtikrinti veiksmingą ir vienodą teisės akto įgyvendinimą visoje Europos teritorijoje.

1.4. Komitetas mano, kad sprendimas sukurti gaminių duomenų bazę kaip priemonę, skirtą veiksmingesnei rinkos priežiūrai, yra teisingas. Tačiau EESRK mano, kad labai svarbu stiprinti parduodamų produktų kontrolę siekiant patikrinti, ar jų savybės tikrai atitinka tas, kurios nurodytos etiketėje.

1.5. EESRK ragina Komisiją parengti ir finansuoti visiems priežiūros ir kontrolės procese dalyvaujantiems darbuotojams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams skirtas bendras ir standartizuotas mokymo programas.

1.6. EESRK pritaria sprendimui grįžti prie ankstesnės energijos vartojimo efektyvumo skalės nuo A iki G, kuri yra aiškesnė vartotojams, taip pat nustatyti spalvų skalę nuo žalios iki raudonos siekiant aiškiau nurodyti gaminių energijos vartojimo efektyvumą.

1.7. Komitetas siūlo sukurti naują energijos vartojimo efektyvumo etiketės grafinį dizainą siekiant kovoti su klaidinimu ir neklaidinti vartotojų, ypač pereinamuoju laikotarpiu. Be to, EESRK siūlo tų klasių, kurių produktų rinkoje nėra po to, kai etiketės skalė buvo pakeista, arba dėl Ekologinio dizaino direktyvoje nustatytų apribojimų, spalvų skalę palikti pilkos spalvos.

1.8. EESRK siūlo naują etiketę papildyti kita vartotojams svarbia informacija, kaip antai mažiausia produktų naudojimo trukmė ir energijos suvartojimas per visą gaminio eksploatavimo laiką, atsižvelgiant ir į anglies pėdsaką. Tokia informacija yra labai svarbi siekiant, kad skirtingų klasių energiją naudojančius produktus būtų galima veiksmingai palyginti ekonomiškumo požiūriu, taip pat siekiant išvengti suplanuoto produktų nusidėvėjimo.

1.9. EESRK mano, kad tokį svarbų klausimą kaip sankcijų režimo nustatymas patikėjus atskiroms valstybėms narėms, ši taisyklė būtų taikoma nevienodai ir todėl taikyti reglamentą, kuriuo keičiama direktyva, būtų beprasmiška.

1.10. Komitetas mano, kad Sąjunga, laikydamosi subsidiarumo principo, turės gerinti nepalankioje padėtyje esančių socialinių grupių galimybes išgyti labiau energiją taupančių produktų ir taip kovoti su energijos nepritekliaus reiškiniu.

1.11. EESRK mano, kad laikantis principo „tinkamas visiems“, kurio tikslas – kurti produktus, kuriuos galėtų naudoti visi, etiketės taip pat turės būti surašytos taip, kad visiems būtų kuo aiškesnės, ypač atkreipiant dėmesį į neįgaliuosius.

1.12. Komitetas ragina Sąjungą imtis veiksmų, kad galimos papildomos išlaidos, numatytos diegiant ženklavimo sistemą, nebūtų automatiškai užkraunamos mažmenininkams ir galutiniams vartotojams.

1.13. EESRK apgailestauja, kad visiškai neparengta prekybai internetu skirta strategija, kuri būtina, nes tai sektorius, kuriame šis teisės aktas dažniausiai nėra įgyvendinamas. Komitetas visų pirma tikisi, kad bus skubiai imtasi veiksmų, siekiant sureguliuoti prekybą interneto svetainėse, kuriose nustatoma daugiausia reikalavimo pateikti energijos vartojimo efektyvumo etiketes pažeidimų.

1.14. EESRK pažymi, kad nėra atnaujintiems produktams skirtų priemonių. EESRK mano, kad visų pirma būtina reguliuoti prekybą šiais produktais, jeigu jie parduodami tam skirtose prekybos vietose, siekiant išvengti reguliavimo spragų ir pirmiausia paskatinti geriau integruoti efektyvaus energijos vartojimo ir žiedinės ekonomikos strategijas.

1.15. Komitetas ragina Europos Komisiją ypatingą dėmesį skirti iš trečiųjų šalių importuojamiems produktams, kad Europos gamybos įmonės būtų apsaugotos nuo galimos nesąžiningos konkurencijos ar sukčiavimo, kai akivaizdu, kad etiketės suklastotos.

1.16. EESRK mano, kad Europos Sąjunga galės įgyvendinti savo efektyvaus energijos vartojimo tikslus tik aktyviai dalyvaujant vartotojams. Todėl ragina organizuotą pilietinę visuomenę talkinti nacionalinėms Vyriausybėms siekiant veiksmingai vykdyti plataus masto informavimo ir sąmoningumo didinimo veiklą informuojant ir atskirus mažmenininkus.

1.17. Komitetas pritaria pasiūlymui, kad reklamuojant produktus būtų privaloma kiekvieną iš jų pateikti su energijos vartojimo efektyvumo etikete arba, jeigu tai neįmanoma, nurodyti bent jo energijos vartojimo efektyvumo klasę siekiant informuoti vartotojus ir ugdyti jų sąmoningumą.

1.18. EESRK mano, kad tik viena savaitė pereinamojo laikotarpio pabaigoje yra per trumpas laikotarpis galutinai pereiti prie naujos produktų ženklavimo sistemos. Todėl prašo jį pratęsti iki 30 dienų.

1.19. EESRK ragina Komisiją laikytis atsargesnės ir labiau apgalvotos taktikos pasitelkiant deleguotuosius aktus. Ypač pageidautina, kad būtų aiškiai apibrėžti įgaliojimai, užtikrinta Parlamento priežiūra, o deleguotieji aktai visada būtų priimami konsultuojantis su valstybėmis narėmis, EESRK ir suinteresuotaisiais subjektais bei jiems dalyvaujant.

1.20. EESRK mano, kad aštuonerių metų laikotarpis yra pakankamas ženklavimo sistemai persvarstyti, tačiau siūlo įvertinti jos poveikį vidutinės trukmės laikotarpiu.

1.21. Komitetas mano, kad labai svarbu nustatyti aiškų ir stabilų etikečių skalės keitimo mechanizmą, kad kiti keitimai, kurie turės būti atliekami dėl rinkos technologijų raidos, būtų ekonomiškai, tikslūs ir neginčijami. Todėl siūlo keisti etikečių skalę tik tuomet, kai A klasės produktai rinkoje sudaro ne mažiau kaip 20 %.

2. Įžanga

2.1. 2015 m. vasario 25 d. Europos Komisija paskelbė dokumentų rinkinį „Energetikos sąjunga“, kurį sudaro trys komunikatai:

- atsparios energetikos sąjungos pagrindų strategija ⁽¹⁾,
- Komunikatas dėl ES pozicijos siekiant visuotinio susitarimo dėl klimato kaitos,
- Komunikatas, kuriame nustatytos priemonės, kad iki 2020 m. būtų pasiektas elektros energijos tinklų jungiamųjų linijų pralaidumo 10 % tikslinis rodiklis.

2.2. Holistiniu požiūriu paremta energetikos sąjungos strategija, kurios tikslas padidinti energijos tiekimo saugumą, tvarumą ir konkurencingumą, apima penkis aspektus:

- energijos tiekimo saugumą, solidarumą ir pasitikėjimą,
- visiškai integruotą Europos energijos rinką,
- energijos vartojimo efektyvumą, kaip energijos poreikio mažinimo priemonę,
- ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą,
- mokslinius tyrimus, inovacijas ir konkurencingumą.

2.3. Pagal šią strategiją patvirtintas reglamentas, kuriuo nustatomi energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo pagrindai ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES ⁽²⁾.

2.4. Naujieji energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo pagrindai susiję su Ekologinio projektavimo direktyva 2009/125/EB ⁽³⁾. Už klimato politiką ir energetiką atsakingo Europos Komisijos nario Miguel Arias Cañete teigimu, bendrai įgyvendinama šiuos du teisės aktus Europa iki 2020 m. sutaupys tiek energijos, kiek Italijoje suvartojama per metus, t. y. 166 milijonus tonų naftos, o tai turės didelės įtakos CO₂ mažinimui.

2.5. Naujajame reglamente, be kita ko, atsižvelgiama į galiojančių teisės aktų *ex-post* vertinimo rezultatus, konsultacijų su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais rezultatus, taip pat į poveikio vertinimą ⁽⁴⁾.

3. Svarbiausios Komisijos pasiūlymo nuostatos

3.1. Komisijos pasiūlymas pirmą kartą pateiktas kaip reglamentas, o ne kaip direktyva, siekiant supaprastinti reguliavimo aplinką valstybėms narėms ir įmonėms, bet visų pirma užtikrinti, kad visoje Europos Sąjungoje būtų laikomasi jame nustatytų principų ir jie būtų vienodai taikomi.

3.2. Pasiūlyme numatytas sukurti gaminių duomenų bazę siekiant veiksmingiau vykdyti rinkos priežiūrą. Minėtoje duomenų bazėje gamintojai privalės pateikti daug informacijos. Svarbu pabrėžti, kad šiuo metu tokią informaciją nacionalinių rinkos priežiūros institucijų prašymu turi pateikti įmonės. Todėl Europos Komisija mano, kad papildamos įmonių išlaidos bus minimalios ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Nuoroda. COM(2015) 80 final.

⁽²⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/30/ES dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklavimo gaminių ir apie jį pateikiant standartinę informaciją (OL L 153, 2010 6 18, p. 1).

⁽³⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

⁽⁴⁾ SWD(2015) 139.

⁽⁵⁾ COM(2015) 341 final, ataskaitos 2.3 punktas.

3.3. Pasiūlymu siekiama persvarstyti galiojančią energijos vartojimo efektyvumo skalę, nustatytą Direktyvoje 2010/30/ES, dėl dviejų priežasčių:

- a) nustatyta, kad dėl naudojamos skalės nuo A+ iki A+++ etiketės tapo mažiau suprantamos, todėl vartotojai nebeskatinami įsigyti labiau energiją taupančius produktus;
- b) Jau yra labai daug aukštesnių energijos vartojimo efektyvumo klasių įvairių kategorijų produktų.

Todėl Komisija siūlo grįžti prie ankstesnės energijos vartojimo efektyvumo skalės nuo A iki G, kuri yra aiškesnė, ir keisti visų šiuo metu rinkoje esančių produktų etikečių skalę. Į A ir B klases produktai nebus ištraukiami, kad aukštesnės klasės nebūtų per greitai perpildytos ⁽⁶⁾. Be to, numatoma etiketę papildyti spalvų skale nuo žalios iki raudonos siekiant nurodyti energijos vartojimo požiūriu efektyvesnius ir mažiau efektyvius produktus.

3.4. Pasiūlyme numatytas šešių mėnesių pereinamasis laikotarpis, per kurį šiuo metu parduodami produktai bus paženklininti dviguba etikete, kad etiketės skalės keitimo procesas būtų sklandus ir neklaidintų vartotojų. Be to, šiuo etapu valstybės narės turės rengti kampanijas, skirtas informuoti vartotojus apie naują ženklinimo sistemą.

3.5. Komisijos manymu, tiek kontrolė, tiek sankcijų režimo nustatymas turės ir toliau priklausyti atitinkamų valstybių narių kompetencijai ⁽⁷⁾.

3.6. Siekiant užtikrinti tinkamą teisės aktų taikymą, Komisija įgaliojama priimti deleguotuosius aktus. Šį įgaliojimą bet kada gali atšaukti Taryba ir Parlamentas. Komisija turės užtikrinti, kad priimant kiekvieną deleguotąjį aktą dėl konkrečios produktų kategorijos dalyvautų valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų atstovai. Valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai dalyvaus *ad hoc* konsultaciniame forume.

3.7. Kitas ženklinimo pagrindų vertinimas numatytas po aštuonerių metų. Rinkoje jau esančių gaminių etiketės bus persvarstomos per penkerius metus, nors ir nebuvo nustatyto jokio tikslaus parduodamų gaminių etikečių skalės keitimo po reglamento priėmimo tvarkaraščio.

4. Bendrosios pastabos

4.1. EESRK palankiai vertina Komisijos pasiūlymą, kuris pagrįstas suvokimu, kad energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistema daro teigiamą poveikį aplinkai, vartotojams, Europos įmonėms ir užimtumui ⁽⁸⁾.

4.2. EESRK nuomone, naujai ženklinimo sistemai tenka ne vien techninis, bet ir svarbus strateginis vaidmuo, kadangi ji daro tiesioginį ir netiesioginį poveikį energetikos sektoriui, vidaus prekybai, technologinei plėtrai, aplinkos apsaugai ir darniam vystymuisi apskritai.

4.3. EESRK pripažįsta, kad pasiūlymas naudingas tuo, kad juo siekiama spręsti pagrindines su galiojančiais teisės aktais susijusias problemas, nors kai kuriais atvejais jame pasigendama ryžto ir aiškios vizijos. Pasiūlyme pagrindinis dėmesys skiriamas opiausių problemų sprendimui nenumatant galimų prekybos ir energijos gamybos plėtojimo galimybių ateityje.

4.4. Komitetas ragina Komisiją tęsti įvairių kategorijų produktų energijos vartojimo efektyvumo klasių standartizavimą ir supaprastinimą. Tai bus labai svarbu skatinant taikyti atrankos metodą ir padedant vartotojams pasirinkti išgyjamus produktus bei suteiks didesnę vertę aukštesnės kokybės produktams.

4.5. EESRK pritaria sprendimui taikyti ne direktyvą, o reglamentą siekiant laiku užtikrinti veiksmingą ir vienodą teisės akto įgyvendinimą visoje Europos teritorijoje. Pasirinkimas taikyti šią priemonę taip pat labai svarbus ir veiksmingam Europos integracijos procesui.

⁽⁶⁾ COM(2015) 341 final, 7 straipsnio 3 dalis.

⁽⁷⁾ COM(2015) 341 final, 4 straipsnio 5 dalis.

⁽⁸⁾ EESRK nuomonė dėl ekologinio projektavimo reikalavimų energiją naudojančiams produktams sistemos nustatymo (OL C 112, 2004 4 30, p. 25).

4.5.1. Komitetas remia pasiūlymą sukurti gaminių duomenų bazę, nes tai svarbi priemonė siekiant veiksmingai prižiūrėti rinką. Atkreipiamas dėmesys į tai, jog daugelyje Europos valstybių vartotojų asociacijos ne kartą kėlė klausimą dėl to, kad ankstesnė Direktyva 2010/30/ES nėra įgyvendinama, o rinkoje parduodami gaminiai nepaženklinti energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis. Tai turi būti padaryta taip pat siekiant užtikrinti vienodas gaminių konkurencijos sąlygas vidaus rinkoje.

4.6. Vis dėlto, EESRK mano, kad svarbu sukurti gaminių duomenų bazę, tačiau to nepakanka siekiant tinkamai prižiūrėti rinką, ir tikisi, kad priežiūros institucijos sustiprins parduodamų produktų kontrolę, kad patikrintų, ar jų savybės tikrai atitinka tas, kurios nurodytos etiketėje.

4.7. Komitetas, atsižvelgdamas į labai techninį rinkos kontrolės ir priežiūros pobūdį, ragina Komisiją parengti bendras ir standartizuotas darbuotojų ir kitų suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių užtikrinant rinkos priežiūrą ir kontrolę, mokymo programas ir numatyti jų finansavimo priemones, kad visose valstybėse narėse būtų galima laiku ir veiksmingai įgyvendinti šį reglamentą.

4.8. EESRK pritaria sprendimui grįžti prie ankstesnės energijos vartojimo efektyvumo skalės nuo A iki G, kuri yra aiškesnė vartotojams. Pažymima, kad, pavyzdžiui, A+++ ir A+ klasės šaldytuvų energijos suvartojimas skiriasi 42 %, nors taikant dabartinę ženklavimo sistemą neįmanoma iš karto suprasti šio skirtumo energijos vartojimo efektyvumo ir išlaidų požiūriu. Tai reiškia, kad kai kurioms gaminių kategorijoms galioja principas „mokantis daugiau išleidžia mažiau“ ir suteikia vartotojams galimybę susigrąžinti išlaidas už aukštesnės kategorijos gaminių per trumpesnę laiką. Tačiau tam reikia, kad etiketės būtų aiškesnės, suprantamesnės ir lengviau palyginamos.

4.9. EESRK mano, kad pagrindinis šio pasiūlymo tikslas – vienodas jo įgyvendinimas visoje Europoje, o jeigu toks svarbus klausimas kaip sankcijų režimo nustatymas bus patikėtas atskiroms valstybėms narėms, ši taisyklė bus taikoma nevienodai ir todėl taikyti reglamentą, kuriuo keičiama direktyva, bus beprasmiška.

4.10. Apskritai EESRK mano, kad taip parengta nauja ženklavimo sistema galės užtikrinti:

4.10.1. vartotojams tikslesnę, tinkamesnę ir lengviau palyginamą informaciją apie energijos vartojimo efektyvumą, ekonominę naudą per ilgą laikotarpį ir gaminių naudojimą tausojant aplinką;

4.10.2. pagerinti laisvą prekių judėjimą ir užtikrinti vienodas sąlygas. Tai taip pat padidins Europos įmonių konkurencingumą; jos bus skatinamos diegti naujoves ir turės galimybę anksčiau nei trečiųjų šalių įmonės patekti į rinką, be to, joms galės būti nustatyta didesnė pelno marža;

4.10.3. sistema užtikrins, kad būtų keliamas užimtumo lygis, jeigu Europos įmonės išpareigos neperkelti gamybos, nes šis veiksnys netiesiogiai lemia Europos gamybos ir vidaus vartojimo atgaivinimą.

5. Konkrečios pastabos

5.1. EESRK mano, kad nauja ženklavimo sistema yra tobulesnė nei galiojantis teisės aktas, tačiau nepatenkina visų vartotojų informacijos poreikių. Todėl rekomenduojama į etiketę įtraukti kitą informaciją, kaip antai mažiausia produktų naudojimo trukmė⁽⁹⁾ ir energijos suvartojimas per visą gaminio eksploatavimo laiką, atsižvelgiant ir į anglies pėdsaką. Tokia informacija yra labai svarbi siekiant, kad skirtingų klasių energiją naudojančius produktus būtų galima veiksmingai palyginti ekonomiškumo požiūriu, taip pat siekiant išvengti suplanuoto produktų nusidėvėjimo.

⁽⁹⁾ EESRK nuomonė „Pramonės produktų naudojimo trukmė ir vartotojų informavimas“ (OL C 67, 2014 3 6, p. 23).

5.1.1. Kita vartotojams naudinga, bet nebūtina informacija, kaip antai papildomos energijos sąnaudos naudojant buitines prietaisus, galėtų būti gaunama pasinaudojant specialia interneto svetaine, kurioje pateikiama informacija apie produktų energijos vartojimo efektyvumą, arba tam skirtu kodu QR kodu, nurodytu etiketėje taip, kad informacija apie kiekvieną produktą būtų lengvai prieinama naudojantis planšetiniais kompiuteriais ir išmaniaisiais telefonais, panašiai kaip kitų komercinių produktų atveju, siekiant plėtoti daiktų interneto veiksmų planą⁽¹⁰⁾.

5.2. Komitetas siūlo sukurti naują energijos vartojimo efektyvumo etiketės dizainą siekiant kovoti su klastojimu ir neklaidinti vartotojų, ypač pereinamuoju laikotarpiu. Be to, EESRK siūlo tų klasių, kurių produktų rinkoje nėra, spalvų skalę palikti pilkos spalvos, kad vartotojai nebūtų skatinami nepirkti. Tai turės būti taikoma tiek žemesnėms klasėms, kurių produktai buvo išstumti iš rinkos remiantis Ekologinio projektavimo direktyva, tiek aukštesnėms klasėms, kurių produktų dar nėra rinkoje arba jie šioms klasėms nepriskirti dėl vykstančio etikečių skalės keitimo.

5.3. EESRK atkreipia Komisijos dėmesį į pareikštą nuomonę TEN/516⁽¹¹⁾ ir ypač į energijos nepritekliaus reiškinį, nuo kurio kenčia per 50 milijonų gyventojų visoje ES. Todėl Sąjunga, laikydama subsidiarumo principo, turi gerinti labiau energiją taupančių produktų prieinamumo galimybes, taip pat ir skurdžiausioms ir vargingiausiai gyvenančioms socialinėms grupėms. Be to, Komitetas ragina Europos Sąjungą imtis veiksmų, kad galimos papildomos išlaidos, numatytos diegiant ženklinimo sistemą, nebūtų automatiškai užkraunamos mažmenininkams ir galutiniams vartotojams.

5.3.1. Daugelyje Europos valstybių sėkmingai taikoma geroji praktika, susijusi su energiją naudojančių produktų prieinamumu pagal subsidiarumo principą. Vienas tokios praktikos pavyzdžių – galimybė pajamų deklaracijoje atskaityti išlaidas už aukštesnės klasės energiją naudojančius produktus. Tačiau, nepaisant naudingos ir svarbios gerosios nacionalinės praktikos, EESRK tikisi, kad Europos Sąjunga ir Europos Vadovų Taryba, visų pirma atsižvelgdamos į efektyvaus energijos vartojimo problemą, veiksmingai įgyvendins subsidiarumo principą ir imsis veiksmų, kad parengtų bendrą strategiją, kuria į „energetikos revoliucijos“ procesą siekiama įtraukti visus gyventojus.

5.4. EESRK mano, kad laikantis principo „tinkamas visiems“, kurio tikslas – kurti produktus, kuriuos galėtų naudoti visi, etiketės taip pat turės būti surašytos taip, kad visiems būtų kuo aiškesnės, ypač atkreipiant dėmesį į neįgaliuosius.

5.5. EESRK apgailestauja, kad neparengta strategija, skirta prekybai internetu, kurios apyvarta nuolat didėja ir kuri šiuo metu yra vienas iš sektorių, kuriame produktų palyginamumas ir, visų pirma, rinkos priežiūra yra labai sudėtingi. Kaip pažymi „MarketWatch“, tik 23 % internetu parduodamų produktų paženklinti tinkamomis etiketėmis. Tai veiksny, kuriuo iškreipiama rinka ir akivaizdžiai kenkiama įmonėms ir vartotojams.

5.5.1. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 518/2014 dėl su energija susijusių gaminių ženklinimo internete, įsigaliojęs 2015 m. sausio 1 d., nėra tinkamai susietas su naujuoju pasiūlymu dėl reglamento. Jame nustatyta, kad etiketė privaloma tik naujiems produktams, o ne prekyboje jau esantiems produktams, kuriems šis reikalavimas taikomas savanoriškai. Be to, juo nesprenžiamą prekybos interneto svetainėse problema, kadangi tokiu būdu vartotojas dažnai nesąmoningai įsigyja trečiųjų asmenų parduodamus produktus, kurių reklama yra tetinkama ar klaidinga, o svetainė už ją neatsako.

5.6. EESRK pažymi, kad nei taikant galiojančią, nei naują ženklinimo sistemą nesprenžiamas atnaujintų produktų klausimas. Todėl manoma, kad tikslinga ir būtina reguliuoti prekybą tokiais produktais, ypač jeigu jie parduodami tam skirtose prekybos vietose, siekiant nepalikti reguliavimo spragų ir visų pirma paskatinti geriau suderinti Ekologinio projektavimo direktyvą ir Komisijos komunikatą dėl žiedinės ekonomikos kūrimo⁽¹²⁾. Be to, EESRK primena pareikštą neigiamą nuomonę „dėl suplanuoto produktų nusidėvėjimo“ ir skatina prekybą patvaresniais ir ilgaamžiškesniais produktais⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ EESRK nuomonė „Daiktų internetas. Europos veiksmų planas“. (OL C 255, 2010 9 22, p. 116).

⁽¹¹⁾ EESRK nuomonė dėl suderintų Europos veiksmų siekiant užkirsti kelią energijos nepritekliui ir su juo kovoti (OL C 341, 2013 11 21, p. 21).

⁽¹²⁾ COM(2014) 398 final. EESRK dėl žiedinės ekonomikos ES (OL C 230, 2015 7 14, p. 91).

⁽¹³⁾ Žr. 9 išnašą.

5.7. EESRK ragina Europos Komisiją ypatingą dėmesį skirti iš trečiųjų šalių importuojamiems produktams, kad Europos gamybos įmonės būtų apsaugotos nuo galimos nesąžiningos konkurencijos. Visų pirma Komitetas ragina Komisiją įgyvendinti kovos su etikečių klastojimu kampaniją ir padaryti taip, kad jas būtų sunku suklastoti, stiprinti atitikties subjektyviems ir objektyviems kriterijams kontrolę ir, jeigu nustatoma akivaizdi klastotė, skirti sankcijas importuotojui ir pašalinti produktą iš rinkos.

5.8. EESRK pabrėžia, kad siekiant įgyvendinti Europos Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo srityje užsibrėžtus tikslus labai svarbu ugdyti atsakingą produktų pirkimą ir vartojimą. Valstybės narės raginamos atlikti svarbų vaidmenį ir rengti *ad hoc* informavimo ir sąmoningumo kampanijas. Tačiau EESRK tikisi aktyvaus organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimo tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti veiksmingą visus, įskaitant atskirus mažmenininkus, pasiekiančios informacijos sklaidą⁽¹⁴⁾.

5.8.1. Komitetas pritaria Komisijos pasiūlymui, kad reklamuojant produktus būtų privaloma kiekvieną iš jų pateikti su energijos vartojimo efektyvumo etikete arba, jeigu tai neįmanoma, nurodyti bent jo energijos vartojimo efektyvumo klasę, siekiant informuoti vartotojus apie energiją naudojančių produktų išsigijimą ir sąmoningą naudojimą bei ugdyti jų sąmoningumą⁽¹⁵⁾.

5.9. EESRK atkreipia dėmesį į galimybę pereinamuoju laikotarpiu, kuris reikalingas gaminių etikečių skalei pakeisti, peržiūrėti kai kuriuos aspektus. Reglamente numatyta, kad pasibaigus minėtam 6 mėnesių laikotarpiui, pakanka vienos savaitės pereiti nuo dvigubo ženklavimo sistemos prie naujos produktų ženklavimo sistemos. Šis laikotarpis gali būti per trumpas ir nelabai realus, todėl siūloma jį pratęsti iki 30 dienų, kad įmonės turėtų pakankamai laiko produktų sąrašui parengti.

5.10. EESRK ragina Komisiją laikytis atsargesnės ir labiau apgalvotos taktikos pasitelkiant deleguotuosius aktus. Ypač pageidautina, kad būtų aiškiai apibrėžti įgaliojimai, užtikrinta Parlamento priežiūra, o deleguotieji aktai visada būtų priimami konsultuojantis su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais bei jiems dalyvaujant⁽¹⁶⁾.

5.11. EESRK pritaria *ad hoc* konsultacinio forumo sukūrimui siekiant užmegzti struktūrinę Komisijos, valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų dialogą.

5.12. EESRK mano, kad aštuonerių metų laikotarpis, skirtas ženklavimo sistemai persvarstyti, yra pakankamas, tačiau tikisi, kad vidutinės trukmės laikotarpiu bus atliktas išsamus vertinimas siekiant nustatyti bendrą sistemos poveikį ir realią įgyvendinimo pažangą. Ši iniciatyva laikoma ypač tinkama, kadangi šiuo pasiūlymu siekiama direktyvą pakeisti reglamentu.

5.13. Komitetas mano, kad labai svarbu nustatyti aiškų ir stabilų etikečių skalės keitimo mechanizmą, kad kiti keitimai, kurie turės būti atliekami dėl rinkos technologijų raidos, būtų ekonomiškai, tikslūs ir neginčijami. Todėl mano, kad reikia keisti etikečių skalę tik tuomet, kai tai tikrai būtina ir tik tuomet, kai A klasės produktai rinkoje sudaro ne mažiau kaip 20 %.

Bruselis, 2016 m. sausio 20 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ EESRK tyrimas dėl pilietinės visuomenės vaidmens įgyvendinant ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą. Pagrindinis koordinavimas Lutz Ribbe, 2015 m. sausio mėn.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 341 final, 10 konstatuojamoji dalis ir 3 straipsnio 3 dalies a punktas.

⁽¹⁶⁾ EESRK nuomonė dėl deleguotųjų aktų (OL C 13, 2016 1 15, p. 145).